

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

תפלין בחול המועד

כתיב וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, ודרשו בגמ' אלו תפלין שבראש. וע"ע יש"ש סופ"ק דביצה דדרש הקרא וראו כל עמי הארץ כי, "שם ה' נקרא", ראשי תיבות ש"ן, שמניח תפלין ש' ימים בשנה.

ועיקר מה שדרש הא דכתיב "שם ה' נקרא", ר"ת ש"ן, כ"כ באבודרהם עמ' מ"ז וארחות חיים סעיף כ"ז, מיהו הם לא כתבו לענין ש' ימים אלא דפסוק מרמז על ש' שעל תש"ר, ולכן עיקר הפסוק קאי על תש"ר.

ומצינו גם איפכא, כי קבלנו שצריך ש"ן על התפ"ל, וטעם הש"ן ע' טור שהוא חלק משם שק"י, אבל תוס' ורא"ש ועוד חולקים, ולשיטתם כתב רבינו בחיי לרמז ש' ימים בשנה עם תפלין. והנה לפי אבודרהם הא דדרש ראשי תיבות "שם ה' נקרא" מרמז על ש"ן של תש"ר, וש"ן של תש"ר לפי ר' בחיי מרמז על ש' ימים בשנה, וזה כדרשת יש"ש "שם ה' נקרא" מרמז על ש' ימים בשנה. וע"י ב"י ס"ל ב"ב מה"ב שהביאו בשם ארחות חיים.

וע' אבודרהם ה'ל' פסח עמ' רמ"ד שהביא ראייה מכאן דחוקה"מ מניח תפלין, ומובא במשכנ"י. והקשה משכנ"י כי ה"ב"י הביא רמז הנ"ל והוא פסק דאין תפ"ל ב"ב חוה"מ.

וע' מ"ק דאף שאינו חשבון מכוון נקטינן מספר שלם. ולפי"ז לכא' אין ראייה מכאן לענין חוה"מ. ולכא' כן צ"ל בדעת הב"י, דהרי בב"י שם כתב כנ"ל, והוא עצמו בס"ל ל"א פסק דאין תפלין בחוה"מ כנ"ל.

וע"ש בהגהות על הטור שכתב עוד דבשנה פשוט טה של סימן ז"ש החשבון מכוון. ולכא' כוונתו דאזיל בשנה של שני"ד יום, ובשנה ז"ש הרי אין להוריד עוד ימים עבור ר"ה וסוכות ושמתח תורה כי כולם בשבת, אכן עדיין נשאר יו"כ ופסח ושבעות, ונמצא לפחות להוריד עוד ד' ימים, וגם שבת, ונמצא פחות ממספר ש' ימים. ועדיין צ"ע.

וע' עת לכל חפץ לידידי הגאון מוה"ר ר דוד העבער שליט"א עמ' צ"ח שפי' בא"י שאין יו"ט שני, ולפני שהיה יו"ט שני של ר"ה, ואז משכחת לה ש' ימים. ועוד פי' כמו שמפורש ביש"ש הנ"ל בשנת חמה של חס"ה יום, ופי' בשנה שיש נ"ג שבתות.

הערות ותגובות בלשה"ק או באנגלית יתקבלו ברוצן
במייל bishvilleihalacha@themir.org

THIS WEEKS BISHVILEI HAPARSHA IS

לזכות רפואה שלימה

יוטא רבקה בת בילא נעכא

בתוך שאר חולי ישראל

להגיע אליו כל יום ונתן לו את כל הסכום.

רגישותו הרבה של רבינו זצ"ל באה לידי ביטוי גם בתפילותיו, כאשר היה עובר לפני התיבה בישביה הקד' בימים הנוראים ומרגש בתפילתו את הציבור כולו.

ע"פ הספר אורות ממיר

גיליון שבועי לתלמידי, הגורי וידידי ועיבת מיר

בית מדרש

בשבילי הפרשה
יעיבת מיר ירושלים

564

זמני כניסת העשרה

Table with 2 columns: City and Time. Includes Baltimore, MD (7:19), Brooklyn, NY (7:10), Chicago, IL (7:04), Houston, Texas (7:25), Johannesburg, S. Africa (5:37), Lakewood/Deal, NJ (7:10), London, UK (7:32), Los Angeles, CA (7:00), Manchester, UK (7:44), Monsey, NY (7:11), Montreal, Quebec (7:14), Passaic, NJ (7:11), Toronto, Ontario (7:35), Yerushalayim (6:28), Zurich, Switzerland (7:48).

וזש"א דוד המע"ה שבראותו את עומק הדין "סמר מפחדך בשרי ממשפטיך ירא ת". אלא שמתוך עומק מידת הדין למד דוד את גודל מידת הרחמים, שאם על דקות החטא כחוט השערה מוקדק הקב"ה כן, עאכ"כ במידה טובה שמדקדק הקב"ה במעשיו הטובים של האדם אפי' הדקים יותר מחוט השערה ולמעלה מהשגת אנוש. וזש"א דוד המע"ה "זכרתי משפטיך מער לם ה' - ואתנחם" (ק"ט, נב), והיינו שכא שר מתבונן בעומק חומר הדין ורואה את רצון ה' שיהיה הלב נקי וטהור אפי' מפגם כחוט השערה, זאת נחמתי- דהא כ"ש שב מידת הרחמים מדקדק הקב"ה לשלם שכר טוב לא רק על עצם המצווה אלא גם על כל נטיה ומחשבה טובה של האדם ואפי' הדקה יותר מחוט השערה.

חוטים דקים ועדינים אלה של נטיות לב האדם לטוב ולמוטב, הם ספרי הזיכרון שר פתחים לפנינו ית' ביום הדין.

מתוך שיחת המשגיח זצ"ל בחודש אלול

בתקופת לימודי בחברון, הייתה סבתו הרבנית הצדקת ע"ה בגיל מופלג והחלה לשכוח את רזי הבישול. בשל כך התבשרי לים שהייתה מבשלת היו בטעמים שונים בתכלית מהמכוון. הנכד הרגיש חיים זאב, הקפיד לבוא מידי שבת ולאכול מן הצ'זונט שהכינה, והיה מודה לסבתו ומשבח את טעמו ברבים ומבקש עוד מן המאכל אשר לא ערב לחיכו כלל, כל זאת כדי לכבד ולשמח את סבתו וכדי לשבור את מידת התאוה שבו.

סיפור נוסף סיפר בנו הגאון רבי משה זצ"ל: כאשר שהה רבינו באמריקה במט"ר ה לאסוף כספים לטובת הישיבה הקד', מידי יום היה ניגש אליו יהודי עני ומבקש נדבה. לאחר מספר ימים נעדר העני מביתו למשך כשבוע ורבינו לא נתן לו את הצד' קה היומית שלו. כעבור שבוע פגש רבינו את העני, ובמידת החסד שבו חישב מיד מה הסכום שהיה נותן לו אילו היה ממשיך

סמר מפחדך בשרי ממשפטיך יראתי (ק"ט, קכ) ראה דוד את משפט ה' כי עמוק הוא ונחרד עד שנעשה בשרו חידודין כמסמרים.

אמר מרן המשגיח הגאון הרב חיים זאב פינקל זצלה"ה: כדי לקבל מושג בעומק הדין נראה מדברי חז"ל (יבמות קכא:) שהקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה. ופי' הראשונים: אדם אינו מרגיש במשב רוח קליל, אולם למראה תנועת חוט הש"ר ערה יודע הוא כי נושבת הרוח. כך אצל הצדיקים, בעיינינו לא נמצא בהם חטא כלל, אולם אנו רואים את הדינים הבאים עליהם ומתוך כך יודעים שיש לקב"ה תבי' עה עליהם וכל חטאיהם כחידה סתומה בעיינינו, ורק העונש מגלה שנמצא בהם נדנדוד של חטא.

מרן המשגיח הגאון הרב חיים זאב פינקל זצלה"ה י"ח באאל תשכ"ה

אישיותו של מרן המשגיח הגאון הרב חיים זאב פינקל זצלה"ה בלטה במיוחד במידת החסד שפיעמה בקרבנו. דאגתו ורגישותו לזולת הייתה לשם דבר ותלמידי הישיבה ראו בו כאב רחום ודואג לכל אחד ואחד מהם, גם לאחר שהתחתנו ועזבו את הישיבה.

בצעירותו למד מרן המשגיח זצ"ל תורה אצל אביו מרן רה"י הגה"ח רבי אליעזר יהודה פינקל זצוק"ל, ולאחר מספר שנים נסע לבריסק והיה מראשוני תלמידיו של מרן הגר"ז זצוק"ל. לאחר מכן עלה לארץ הקודש ונכנס ללמוד בי ישיבה אצל זקנו, מרן הסבא מסלבודקה זצוק"ל, בחברון.

דברי רבותינו

דברי הימים

אֵרֶךְ אַפַּיִם

ומאחר פורענותם לעוה"ב, וגם זה לטובה, שיש להם שהות לחזור בתשובה כדמשמע בחלק דהוי נמי לטור בה"עכ"ל.

טובה גדולה היא, שכן "חיים" הם מקבלים, ו"מי אשר יחובר אל כל החיים יש בטחון", אפשרות תי קון ניתנת להם, פתח תקוה והצלה. החיים הם החסד הגדול ביותר, ולא רק בשעה שעושין מצוות או תשובה שהיא שעה יפה מכל חיי העוה"ב, אלא האפשרות הטמונה בחיי העוה"ז לזכות לחיי עולם היא המחתימה כל שעה בחיי העוה"ז בחותם של "חסד עולם".

ולא זו בלבד, אלא כל העולם שני ברא בחסד דכתי' "עולם חסד יבנה" נברא בשביל כל אחד, בין צדיק בין רשע. כל אחד חייב לומר "בשבילי נברא העולם". ולא שנברא פעם, אלא כל יום ויום הבריאה מתחדשת בש"בילו. "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשי בראשית" למען הרשעים כלמ"ען הצדיקים.

כשם שהעוה"ז חסד לצדיקים העו"סקים בתורה ובמצוות, כך הוא חסד לרשעים, כי גם בידם לשוב ולזכות. כדאי הדבר ליצור ולחדש עולם מלא, וכדאי הוא ליברא בעשרה מאמרות למען הרשעים, אף שע"י כן אפשרית תוצאה של "ליפרע מן הרשעים שמא" בדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, אך זאת גורם האדם לעצמו ואשמו בראשו, הקב"ה עושה עמו רק חסד.

גם התורה ניתנה לכל יחיד, לכל ישראל יש חלק המיוחד לו בתורה. מה חלקו? מה שיכול להשיג בה. ברור שאם אינו לומד ולא מקיים נוח לו שלא קיבלה משקיבלה. אך כל עוד שמחובר אל החיים ובידו לשוב לתורה החסד קיים.

אלול ועשרת ימי תשובה עתים הם שקבען הקב"ה, מקור החסד והרח"מים, לימי התקרבות בינו לבני". לכו

אפיים" לצדיקים ולרשעים. כדאיתא בסנהדרין (קיא) "תניא, כשעלה משה למרום מצאו להקב"ה שיושב וכותב "ארך אפים", אמר לפניו: רבש"ע אך אפים לצדיקים, א"ל: אף לרשעים. אמר לו: רשעים יאבדו!"

אדון הנביאים, רועה צאן הקב"ה, לבו אינו שלם עם "ארך אפים" לרשעים, זה לא כשורה בעיניו. וז"ל חז"ל (פסיקתא דר"ב פסקא כו) "אמר ר' יצחק: על הכל הודה משה חוץ מדבר אחד, אמר משה לפני הקב"ה: רבון העולמים, אדם חוטא לפניך ואתה מאריך לו, הוי גובה ממנו מיד! אמר לו הקב"ה: חייך שתצטרך לה".

ומה קושי הי' בדבר? מה איכפת לו למשה אם גם הרשעים נהנים מחסדו של הקב"ה, ההייתה עינו הטובה צרה בהם? ח"ו! אלא היא הנותנת, אילו היתה מדת ארץ אפים לרשעים לחובתם, ולו היתה לתכלית האבידס מארץ החיים, לא היתה בזה פליאה ובהדי כבשי דרחמנא למה לך? אבל לא כן היא, זו מדת חסד. אותו "ארך אפים" לצדיקים לרשעים. והנה "לצדיקים" שפיר, שמתוך שאין משתלמן שכן בעוה"ז הם נשכרים אלף מונים, שמוצאים שולחנם שלם בעוה"ב, ואם היו מקבלים שכר בעוה"ז, הי' נחסר חלקם בעולם הנצח, או שהי' נשאר בהם פגם כלשהו ח"ו שהיו צריכים למרקו בגיהנם. כל זה נמנע מהם בחסד שמחליף להם ה"ת צער נצחי בצער חולף, ו"יפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב מכל חיי העוה"ז". כדאי הוא להם חסד והנאה לאין קץ. אבל "ארך אפים" לרשעים, שמאריך להם "פנים זעומות" וממתין להם מחרון אפו לשלם פורענותם בעוה"ב, ורגע אחד של יסורים בגיהנם קשה מכל יסורי איוב שבעים שנה כמ"ש הרמב"ן, מה חסד יש כאן? איפה חסד בון החסד? הוא הדבר הקשה ש"לא הודה עליו משה".

התשובה היא, אמרו בתוס' (עירובין כב. ד"ה ארך). "ארך אפים לצדיקים ולרשעים, אפים שוחקות מאריך לצדיקים עד לעתיד, וזעומות לרשעים

"וידעת כי ה' אלקיך הוא האלקים האל הנאמן שומר הברית והחסד לאוהביו ולשומרי מצותיו לאלף דור. ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו לא יאחר לשונאו אל פניו ישלם לו". (דב"רי"ם ז, ט—י).

וכתב הרמב"ן: "ועוד תדע וכו' והוא שומר הברית והחסד לאוהביו ולשומרי מצותיו יראי שמו לאלף דור בזרעם, כאשר שמר לך ברית אבר תיך. ותדע כי הוא משלם לשונאיו גמול רשעים אל פני כל אחד מהם להאבידו כאשר האביד את המצרים ולא אחר להם. והמדה הזאת אשר הזכיר אמת לעולם, אעפ"י שיש רשע מאריך ברעתו לא יהי' לו כך רק מפני המדה הזאת הנזכרת שהוא שומר החסד, והנה עשה שום טובה שצריך לשלם לו. וכו' וכמו שאמרו: אמר ר' מיאשיה מפני שלשה דברים הקב"ה מאריך אפיים לרשעים בעוה"ז, שמא יעשו תשובה, או עשו מצות שהקב"ה ישלם שכרן לעוה"ז, או שמא יצאו מהן צדיקים, וכו' וכל אלו אינם בכלל שונאיו עכ"ל.

שתי מדות ישנן, או שנכלל ב"אוהביו ושומרי מצותיו", ואז מדת הקב"ה "שומר הברית והחסד". או ח"ו בכלל "שונאיו", ואז המדה "להאבידו". וחי"דש הרמב"ן שאפי' רשע גמור שלא עשה טוב מימיו חוץ מפעם אחת בלבד, יצא מכלל "שונאיו" ונכנס בכלל "אוהביו" והקב"ה שומר לו את הברית והחסד ומשלם שכרו.

ואפי' רשע שכל ימיו שרשרת מעשי רצח ואכזריות מאין כמותם, ופעם אחת ויחידה עשה מצוה קלה שלא הבחין בה אדם, ואולי אף הוא עצמו לא הרגיש בעשייתה, כנבוכדנצר הרשע שבזכות ד' פסיעות שפסע זכה להיות מלך על כל העולם (סנהדרין צו), שמר לו הקב"ה חסד פסיעותיו שעל ידן יצא נבוכדנצר הרשע מכלל "שונאיו" של הקב"ה.

זו היא מדת "ארך אפיים" שבי"ג מדות החסד, שעלי' אמרו "ארך

מֵרֵן הַמְשָׁגִיחַ הַגָּאוֹן הַרְבַּי חַיִּים זָאב פִּינְקֵל זְצִלְלָה"ה

לם! בין לצדיק גמור, בין לבינוני או לרשע גמור, מדה אחת לכולם. מלבד זאת שמאריך הקב"ה אפים לרשעים, מתקרב אליהם בחסד וברחמים. וכולן בכלל! חוץ מזה שנוהגת בו המדה — "ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו", זה שלא נמצא בו טוב מימיו, גם לא תקוה שישוב ולא צדיק שיצא מחלציו, שאם יש בו אחת משלש הללו אינו בכלל "שונאיו" אלא בכלל "אוהביו ושומרי מצותיו", כמש"כ הרמב"ן. והרשע הלז שבאמת כולו פשע ורשע ואין תקוה לאחריתו, בכהאי גוונא "להאבידו", זה החסד היחידי שנותר עבורו.

אמרו חז"ל (ר"ה טז): "אמר ר' כרוס פדאי אמר ר' יוחנן: ג' ספרים נפתחים ברה"ה, אחד של רשעים גמורים ואחד של צדיקים גמורים ואחד של בינונים. צדיקים גמורים נכתבין ונחתמין לאל תר לחיים, רשעים גמורים נכתבין ונחתמין לאלתר למיתה, בינוני תלויין ועומדין מרה ועד יוהכ"פ".

וכתב הרמב"ן (ריש שער הגמול): זה שאמרו צדיקים שנכתבים לחיים ורשעים שנכתבין למיתה, לא צדיקים שאין להם עונות, ולא רשעים שאין להם זכיות, שכמה צדיקים מתים לא לתר וכמה רשעים מאריכים ימים בש"ל, וכתוב צווח שיש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים. אלא כך היא המדה, וכשהצדיק שהוא צדיק גמור זוכה לחיים וכן הרשע שדינו נותן לו לשלם שכר טוב בעוה"ז על מעשה הטוב שעשה נכתב ונחתם לחיים. כלומר: פוסקין לו חיים ושלום בעושר ונכסים וכבוד. נמצא זה צדיק גמור בדינו, והרשע שהוא רשע גמור מכל צד נחתם לאלתר למיתה, וכן בעל מעשה הטוב שנכשל בעבירה אחת בלבד ונכתב ברה"ה למיתה וכו'. ונמצא זה רשע גמור בדינו עכ"ל.

צדיקים ורשעים אלו לא צדיקים ורשעים ממש, אלא אלו שהדין נותן לשלם שכרם ולהאריך חייהם, ואף הרשע היותר גדול, הוא מהצדיקים

הגמורים בדין זה. וכן איפכא, אפילו הצדיק הגמור אם נכשל בעבירה אחת ונידון למיתה ח"ו, נקרא כאן רשע גמור.

ולפי האמור ש"מפני שלשה דברים הקב"ה מאריך אפים לרשעים בעוה"ז, הרי אם יש תקוה שיחזור בתשובה, הוא נכתב ונחתם בספרן של צדיקים גמורים, לאלתר לחיים. ואף הרשע המאריך ברעתו ומוסיף כל שעה על פשעיו, מ"מ כל עוד יש תקוה שישוב הרי זה "צדיק גמור". "כי טוב לכלב החי מהאריה המת" - טוב לו לרשע החי. ומה נורא מה שאמרו (קהלת רבה ז טו) "כל זמן שאדם חי הקב"ה מצפה לו לתשובה. מת, אבדה תקור תו. שנאמר "במות אדם רשע תאבד תקוה". כל חייו של הרשע כביכול יש תקוה למעלה, הקב"ה חפץ ומיחל לתשובתו, וכותבו משום כך בספרן של צדיקים גמורים לחיים. ובמות הרשע אבדה כביכול תקותו.

זאת ועוד, אפי' אין תקוה שישוב ושמץ טוב אין בו, אם יש תקוה שיצאו ממנו בנים צדיקים חסד הקב"ה עליו לכותבו בספרן של צדיקים גמורים.

"שכן מצינו, האריך פנים לאחז ויצא ממנו חזקיה, עם אמון יצא ממנו יאשיהו, שמעי יצא ממנו מרדכי" (שם), עם כל אלו האריך הקב"ה פניו ונתן להם חיים שלא היו ראויים להם אך ורק בגלל הבנים הצדיקים שעתידים לצאת מהם. בא וראה שלא ב"חיים" סתם זכו, אלא ב"נצח". שהרי יש חלק לאחז בעוה"ב בזכות חזקיהו, ולאמון בזכות יאשיהו. כדאי בסנהדרין (קד). "מפני מה לא מנו את אמון (באלו שאין להם חלק לעוה"ב), מפני כבודו של יאשיהו וכו' ברא מזכה אבא! השתא דאתית להכלי, אחז נמי לא אימני משום כבודו של חזקיהו". נמצא שע"י מדת "ארך אפים" זכו לעוה"ב לנצח נצחים.

ופשר דבר, כי איך יתכן שממקור

הרשע יצא ויפרח פרי טהור וקדוש כזה? הא גופא פלאי פלאות! וכבר עמד הנביא ע"כ במדרש (במדבר רבה יט,א) "מי יתן טהור מטמא לא אחד" — כגון אברהם מתרח, חזקיה מאחז, יאשיה מאמון, מרדכי משמעי, ישראל מעובדי כוכבים, העולם הבא מעוה"ז, מי עשה כן? מי צוה כן? מי גזר כן? לא יחידו של עולם?!

למה באה השאלה בצורה כפולה ומשולשת אם לא לגודל עצמתה?! אין זאת אלא גזירת מלך העולם. ואם בינתנו קצרה מהשיג, היד ה' תקצר? הקב"ה בוחן כליות ולב מוצא בתוך תוכו של הרשע הטמא שורש קדושה שראוי לעשות פרי. וכשם שמצינו לאידך גיסא מש"כ הרמב"ן פ' נצבים על הכתוב: "פן יש בכם שורש פורה רשע ולענה", ופ' שהכונה על הדורות הבאים, אלא ש"משורש מתוק לא יצא מר" "והוא סוד גדול" עיי"ש. א"כ ה"ה להיפך, משורש מר לא יצא מתוק, ואם יצא אות הוא שלא הי' השורש מר מוחלט. וכן מה שאמרו: "עוה"ב מעוה"ז", גם זה "טהור מטמא".

שנינו: "יפה שעה אחת בתשובה ומ' עשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב" (אבות פ"ד) הרי שטמון בעוה"ז שורש כל חיי העוה"ב.

נמצא, שברשע גמור כאחז, אשר מצד עצמו אין לו חלק לעוה"ב, אך עדיין יש בו ניצוץ של קדושה הראוי להתעלות לאור יקרות כחזקיהו מלך יהודה. לאחר שיזדכך מטומאתו ולא חר שיוסרו כל מעשי רשעו בגיהנם, ישאר בו הניצוץ הטוב ממורק ומצוחצח, ועל ידו יזכה לחיי עולם. ומי גרם לו שהגיע לכך? ארך אפים!

חסד ה"חיים" הוא הגדול בבריאה. "יש קונה עולמו בשעה אחת" — השעה הזאת שנוצלה כדבעי, הקנתה לו עולם נצחי. היש אדם שיכול להעריך ריך גודל החסד שבמתן השעה ההיא?! כל שעה כשרה לכך, "מה יקר חסדך"!

YESHIVAS MIR YERUSHALAYIM
LOS ANGELES

שבת
מיר

פרשת כי תבוא
ט"ו-ט"ז אלול, תשפ"ג
September 1-2, 2023

With the participation of
Harav Hagaon
Yosef Elefant Shlita
ר"מ ישיבת מיר ירושלים

Parashas
Ki Savo / Elul

PARSHA PREVIEW

Below is an English adaptation of this weeks'
Parsha Preview which can be heard live every
Wednesday at 2:15 PM

Keep Moving!

Harav Hagaon Elimelech Reznick Shlita

In this week's parashah we have the *berachos* and the *klalos*, and in the *berachos* it says, בְּרוּךְ אַתָּה בְּבֹאֲךָ וּבְרוּךְ אַתָּה בְּצֵאתְךָ. Rashi cites the Gemara's statement (*Bava Metzia 107a*) that draws a parallel between the person's entrance to this world and his exit from it: שְׂתֵּהָא יְצִיאַתְךָ מִן הָעוֹלָם כְּבִיאַתְךָ בְּעוֹלָם, מֵהָ – בִּיאַתְךָ לְעוֹלָם בְּלֹא חַטָּא, כִּי יְצִיאַתְךָ מִן הָעוֹלָם בְּלֹא חַטָּא – just as you entered the world free of sin, you should leave free of sin.

The *mefarshei* Rashi note that although Rashi does not make a similar comment regarding the corresponding *klalah*, אָרוּר אַתָּה, בְּבֹאֲךָ וְאָרוּר אַתָּה בְּצֵאתְךָ, this curse nevertheless mirrors that blessing, and implies that your leaving the world should be without mitzvos, just as you came into the world without mitzvos.

I was wondering, what would happen if someone left the world with no mitzvos and no *aveiros*? Would he be considered a *rasha*? A *tzaddik*? A *beinoni*? What is he?

The *Magen Avraham* (288:14) cites the Acharonim who rule that if a woman is having difficulty giving birth on Shabbos, you are allowed to daven for her on Shabbos with the ordinary *nusach* of the *Mi Shebeirach* for a *choleh*, although we are required to alter it for other *cholim*. This case is different, explains the *Magen Avraham*, because it is possible that this newborn baby, who has no *aveiros*, is considered a *tzaddik* who can tip the balance of the world towards merit.

Obviously, a baby has no mitzvos either; yet it can tip the world's balance because it has a clean slate, and that means that it is a *tzaddik*. We might assume, then, that a person who leaves this world with no mitzvos and no *aveiros* would also be considered a *tzaddik* who could tilt the world towards merit. If so, we can ask, why is it a

curse for a person to leave this world the way he entered, without mitzvos, if he has no *aveiros* either? Admittedly, this scenario is a bit difficult to imagine, but in theory, if a person left this world with no mitzvos and no *aveiros*, he would have a clean slate, so shouldn't he be considered a *tzaddik*?

The answer is simple: If a person is born with no mitzvos and no *aveiros*, he is considered a *tzaddik*, but if he leaves the world that way, he is no longer considered a *tzaddik*. What did he do in *Olam Hazeih*? He was sent here to accomplish and to grow, but instead, he left the same way he entered. That is an *arur*, a curse.

In the *berachos*, the blessing is that a person should leave the world without *aveiros*, and have the ability to *shteig* and do only mitzvos. But to go out of the world without mitzvos, even if the person could leave without *aveiros* either, is absolutely a *klalah*.

The Curse of No Change

The Gemara (*Niddah 30b*) teaches that when a baby is born, he has to swear that he will be a *tzaddik* and not a *rasha*, and that even if the entire world tells him that he is a *tzaddik*, he should view himself as a *rasha*. This seems to be a direct contradiction of the Mishnah's statement in *Avos*, וְאֵל תְּהִי רַשָּׁע, בְּפָנֵי עַצְמְךָ.

We can explain that in *Avos*, Chazal are saying that a person should never look at himself as a *rasha*, because that will cause him to despair. In *Niddah*, Chazal are referring to something else. When a person is sent into *Olam Hazeih*, he is assigned a job, and his *neshamah* is not supposed to come back after 120 in the same state it departed. During the person's lifetime, he is meant to constantly grow bigger and better. When the

neshamah is told to promise to be a *tzaddik*, it means that the person always has to grow. Even if the entire world pats you on the back and congratulates you for being such a great *talmid chacham*, or for davening so well, or for doing so much *chessed*, realize that you have a lot further to go. When people say, "Wow, you made it, I wish I could be like you," don't let that stop you from growing. If you wouldn't have more growing to do, then you wouldn't be here in this world anymore. That's what *Olam Hazei* is for – to continue going further and further.

Sometimes you meet someone you haven't seen in a long time and he says, "Yankel, you haven't changed a bit."

In a sense, that's a *klalah!*

You haven't seen him in years, and you're the same person? Your davening is the same, your learning is the same, your mitzvos are the same? How can that be? What are you doing here? If you're the same as you were back then, you've wasted your time!

Yes, All Our Needs

Chazal instituted that the *berachah* of *שְׁעֵשֶׂה לִי כֹל צְרָכֵי* should be said when we put on our shoes in the morning, and the *mefarshim* discuss why this *berachah* relates specifically to shoes, as opposed to our many other needs that Hashem fills. The *Chochmas Shlomo (Hilchos Berachos, siman 46)* explains that there is a profound message here.

How can a person make this *berachah* every day, thanking Hashem for giving him everything he needs? I can make a very long list of things that I need, or I think I need, and I don't have! This might even be a *berachah levatalah*, says the *Chochmas Shlomo*.

It must be, he concludes, that with this *berachah* that we say every day we fulfill Chazal's dictum that we bless Hashem for the bad just as we bless Him for the good. Why should a person bless Hashem for the bad? It's because we are meant to realize that everything that is sent to us from Shomayim that seems bad – *nisyonos*, *yissurim*, *tzaros* – are for a good purpose: to bring us to *Olam Haba*, and to help us become greater people. Indeed, Yitzchak Avinu asked for *yissurim*, because he wanted to opportunity to grow through them.

Whatever is sent to us, explains the *Chochmas Shlomo*, whether it seems bad or good, is all specifically designed from Heaven to help us achieve what we are meant to achieve in this world.

The *Ramchal*, in *Derech Hashem*, discusses how every individual's life and *nisyonos* are tailor-made for him to help him reach his *sheleimus*. This, says the *Chochmas Shlomo*, is the significance of saying *שְׁעֵשֶׂה לִי כֹל צְרָכֵי* specifically with regard to shoes. If a person doesn't have shoes, he can't go far. But a person is meant to be a *holeich*, and to go places. A person who sits at home and doesn't go anywhere doesn't need shoes, and therefore, when a person is putting on his shoes and becoming a *holeich*, he makes the *berachah* of *שְׁעֵשֶׂה לִי כֹל צְרָכֵי*, acknowledging that everything he has is intended to help him to constantly be *holeich*, so that he can grow in *avodas Hashem* and reach his *sheleimus*.

If we didn't have our *nisyonos* and *yissurim*, we would basically be sitting in one place, and we would not be *holeich*. But the point of *Olam Hazei* is not to sit in one place. That's why the baby promises before he enters this world that he will always be a *holeich*, every day of his life. That's the *berachah* of *שְׁעֵשֶׂה לִי כֹל צְרָכֵי*. When we make this *berachah*, we have to realize, as *Rav Wolbe* writes in *Alei Shur*, that *Hakadosh Baruch Hu* gave us all the tools we need today to accomplish what we are meant to do.

An electrician once came to my house to fix something, and he asked me for a pleyer, and then for another tool. I wondered what kind of electrician he was, coming as he had without tools, and he explained that his toolbox was locked into the trunk of his car and for some reason he couldn't open it. How can a person do his work like that?

Hakadosh Baruch Hu equips us with the toolbox we need each day, each week, each month, and each year, so that we can be *holeich* and fulfill our purpose, which enables us to reach *sheleimus* and merit *Olam Haba*. When we say *שְׁעֵשֶׂה לִי כֹל צְרָכֵי*, we are thanking Hashem for giving me everything we need to be a *holeich*.

The *Mishnah* teaches, in *Shekalim*, that once a year *beis din* would go out to repair the roadways. That was their preparation to make it easier for people to travel and be *holeich*. During this time of *teshuvah* and *tikkun*, in these days of *Elul* – *אָנִי לְדוּדֵי וְדוּדֵי לִי* – when *Hakadosh Baruch Hu* is close to us and accepts our *teshuvah*, we are also repairing our ways, so that our *halichah* in the coming year should be smooth and successful.

We should all be *zocheh* to a *kesivah v'chasimah tova* and a *gut gebentsched yahr*.